

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Účetní nástroje snížení hodnoty majetku

Accounting Instruments of Assets Value Reduction

Student:

Robin Klos

Vedoucí bakalářské práce:

prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Robin Klos**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Účetní nástroje snížení hodnoty majetku**
Accounting Instruments of Assets Value Reduction

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Oceňování majetku v účetnictví
  3. Nástroje a možnosti snížení hodnoty majetku
  4. Praktický příklad a zhodnocení
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratek
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FIBÍROVÁ, Jana a kol. *Manažerské účetnictví – nástroje a metody*. Praha: Wolters Kluwer ČR 2012. 392 s. ISBN 978-80-7357-712-4.
HAKALOVÁ, Jana, Marcela PALOCHOVÁ, Yvetta PŠENKOVÁ a Hana BARTKOVÁ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. 120 s. ISBN 978-80-248-2905-0.
RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2013*. 13. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 1112 s. ISBN 978-80-7263-793-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.**

Datum zadání: 22.11.2013
Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Účetní nástroje snížení hodnoty majetku* vypracoval samostatně pod vedením prof. Ing. Violy Šebestíkové, CSc. a uvedl jsem všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu se směrnicí Ekonomické fakulty Vysoké školy báňské - Technické univerzity v Ostravě o zásadách pro vypracování závěrečných prací.“

V Ostravě dne 5. května 2014

Robin Klos

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní prof. Ing. Viole Šebestíkové, CSc. za vstřícnost a trpělivost při konzultacích a zároveň za cenné rady a připomínky k mé bakalářské práci.

Obsah

Obsah.....	3
1. Úvod.....	5
2. Oceňování majetku v účetnictví.....	6
2.1 Struktura majetku.....	6
2.2 Pořízení majetku.....	7
2.3 Ocenění majetku.....	7
2.3.1 Ocenění v okamžiku uskutečnění účetního případu.....	8
2.3.2 Ocenění ke konci rozvahového dne.....	9
2.3.3 Přeceňovací model.....	11
3. Nástroje a možnosti snížení hodnoty majetku.....	12
3.1 Opravné položky.....	12
3.1.1 Charakteristika opravných položek.....	12
3.1.2 Princip opatrnosti.....	12
3.1.3 Tvorba opravných položek.....	13
3.1.4 Účtování opravných položek.....	13
3.1.5 Opravné položky k dlouhodobému majetku.....	14
3.1.6 Opravné položky k zásobám.....	15
3.1.7 Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku.....	17
3.1.8 Opravné položky k pohledávkám.....	18
3.1.8.1 Pohledávky - charakteristika.....	18
3.1.8.2 Účetní opravné položky k pohledávkám.....	19
3.1.8.3 Daňové opravné položky k pohledávkám.....	20
3.1.8.4 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení..	21
3.1.8.5 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám.....	21
3.1.8.6 Opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh	22

3.1.8.7	Opravné položky dle § 8c	22
3.1.8.8	Účtování.....	22
3.1.9	Vliv opravných položek na finanční výkaznictví	24
3.1.10	Inventarizace	26
3.1.11	Manko	27
3.2	Odpisy	29
3.2.1	Charakteristika odpisů	29
3.2.2	Účetní odpisy	30
3.2.3	Daňové odpisy	33
3.2.4	Vliv odpisů na finanční výkaznictví	35
4.	Příklad z praxe.....	37
5.	Závěr.....	41
	Seznam použité literatury	42
	Odborná literatura	42
	Právní předpisy	42
	Odborné časopisy.....	43
	Internetové zdroje a ostatní.....	43
	Seznam tabulek	45
	Seznam obrázků	45
	Seznam zkratek	45
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1. Úvod

Každý podnik potřebuje k vykonávání své podnikatelské činnosti určité hospodářské prostředky. Těmito prostředky se rozumí majetek podniku. Nezáleží na tom, jakým způsobem k nabytí majetku dojde, podnik je povinen tento jev zaznamenat ve svém účetnictví. Tento majetek má při pořízení určitou cenu, tedy hodnotu v peněžním vyjádření. Ta však nezůstává stálá, ale může se jak zvyšovat, tak i snižovat.

Velice zajímavou a důležitou roli hraje v podniku volba metod oceňování majetku. Ta má vliv ve vztahu k přesnosti a vypovídající hodnotě účetnictví, potažmo k jednotlivým účetním výkazům podniku a co je nejpodstatnější, promítá se do tvorby hospodářského výsledku.

Vzhledem k tomu, že majetek podniku slouží k realizaci podnikatelských záměrů a je postupně opotřebováván, tak je jasné, že je jeho hodnota stále nižší. Často také dochází k inventarizačním rozdílům v majetku. Účetní jednotka musí tento jev zachytit v účetnictví daného podniku.

„Účetnictví lze stručně definovat jako uspořádaný systém informací, který v peněžním vyjádření zobrazuje podnikatelský proces (hodnotovou stránku podnikatelského procesu). Účetnictví je modelovým zobrazením reality, které je charakteristické použitými principy a metodami účetního zobrazení, „rozpoznání“ podstaty hospodářských transakcí, pravidly jejich ocenění.“ (Fibířová a kol., 2011, s. 13)

Jednou z podstatných, obecně uznávaných účetních zásad je dosažení věrného a poctivého obrazu účetnictví. Důležitými prostředky k docílení tohoto stavu jsou bezpochyby nástroje snížení hodnoty majetku. Jak odpisy, které snižují hodnotu majetku trvale, tak také opravné položky, které redukuje hodnotu majetku dočasně.

Cílem práce je zhodnotit problematiku snižování hodnoty majetku podniku směrem k jeho zrealizování a to prostřednictvím vymezení nástrojů snížení hodnoty majetku, jejich významu a vlivu daných nástrojů na finanční výkaznictví. V souvislosti s tím poukázat na možnosti oceňování majetku a toto vše demonstrovat na případu konkrétního podniku, který vykonává svou podnikatelskou činnost na území České republiky.

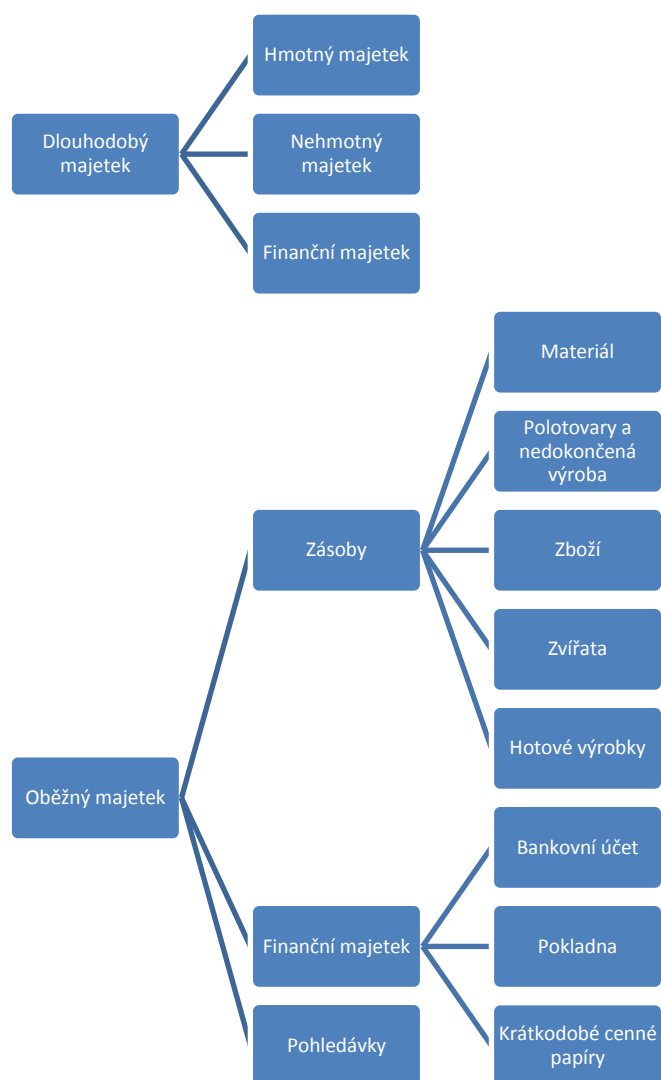
„Každá lidská činnost se nakonec musí nějak projevit v číslech.“ – Tomáš Baťa

2. Oceňování majetku v účetnictví

2.1 Struktura majetku

V úvodu této práce byl majetek podniku definován jako disponibilní prostředek sloužící k podnikání. Je dělen podle druhů (aktiva podniku). Obr. 1.1 představuje druhové rozřazení majetku podniku tak, jak je vykazován v rozvaze. Samozřejmě není toho schéma pevně stanoveno. Např. podnik zabývající se výrobou automobilů, nebude nutně mít výběh pro zvířata, naopak podnik zabývající se chovem zvířat, nebude nutně vlastnit sklad polotovarů a nedokončené výroby.

Obr. 1.1 - Dělení majetku podle druhů

2.2 Pořízení majetku

Majetek podniku je pořizován těmito způsoby:

- nákupem,
- směnou,
- darem,
- vlastní výrobou.

2.3 Ocenění majetku

Klíčem ke kvalitnímu a vyhovujícímu vedení účetnictví je správně tento podnikový majetek ocenit. Přístupů k oceňování majetku existuje mnoho. „V zájmu spolehlivosti, srozumitelnosti a v neposlední řadě srovnatelnosti účetních údajů jsou přístupy k oceňování v účetnictví významnou součástí regulace účetnictví jak na národní úrovni, tak v rámci mezinárodní harmonizace účetnictví.“ (Strouhal a kol., 2013, s. 27)

V rámci této práce je ocenění majetku základním stavebním kamenem pro následné přiblížení a vysvětlení možností, jak tuto hodnotu účetně snižovat. Zároveň lze i proces oceňování, především ke konci rozvahového dne a za podmínky ocenění směrem dolů, považovat za jakýsi nástroj snížení hodnoty majetku.

V českém účetnictví je pro oceňování majetku užívána především historická cena. Tím je myšleno, že je při ocenění majetku vycházeno ze součtu peněžních prostředků, vynaložených na jeho pořízení. Plusem v tomto přístupu k oceňování je fakt, že se jedná o jasnou, konkrétní sumu, která je založena na uskutečněné tržní transakci, která je dokladově doložena.

Při oceňování nesmí být majetek podniku nadhodnocen, ale ani podhodnocen.

Celá 4. část zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, § 24 - § 28 se věnuje způsobům oceňování majetku a závazků. V § 24 tohoto zákona jsou vymezeny 2 momenty, kdy účetní jednotka majetek a závazky oceňuje:

- ocenění v okamžiku uskutečnění účetního případu,
- ocenění ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se účetní závěrka sestavuje.

2.3.1 Ocenění v okamžiku uskutečnění účetního případu

Šebestíková a kol. (2013) tvrdí, že správnost ocenění majetku v okamžiku uskutečnění účetního případu hraje velice důležitou roli. A to nejen ve vztahu k účetnictví a tím k možnosti zkreslení údajů v rozvaze, ale také ve smyslu daňovém. Upozorňují, že pokud je majetek oceněn špatně, bude toto pochybení promítnuto ve všech následujících operacích, s tímto majetkem prováděných.

Tento moment ocenění je upraven v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, § 25, kde jsou popsány jednotlivé složky majetku a způsoby jeho oceňování:

a) "hmotný majetek kromě zásob, s výjimkou hmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,

b) hmotný majetek kromě zásob vytvořený vlastní činností vlastními náklady,

c) zásoby, s výjimkou zásob vytvořených vlastní činností pořizovacími cenami,

d) zásoby vytvořené vlastní činností vlastními náklady,

e) peněžní prostředky a ceniny jejich jmenovitými hodnotami,

f) podíly, cenné papíry a deriváty pořizovacími cenami,

g) pohledávky při vzniku jmenovitou hodnotou; při nabytí za úplatu nebo vkladem pořizovací cenou; závazky jmenovitou hodnotou,

h) nehmotný majetek kromě pohledávek, s výjimkou nehmotného majetku vytvořeného vlastní činností pořizovacími cenami,

i) nehmotný majetek kromě pohledávek vytvořený vlastní činností vlastními náklady,

j) příchovky zvířat vlastními náklady,

k) kulturní památky, sbírky muzejní povahy, předměty kulturní hodnoty a církevní stavby, pokud není známa jejich pořizovací cena, ve výši 1 Kč,

l) majetek v případech bezúplatného nabytí, s výjimkou majetku uvedeného pod písmenem e), anebo majetek v případech, kdy vlastní náklady na jeho vytvoření vlastní

činností nelze zjistit, a ostatní majetek, který není uveden pod písmeny a) až k), reprodukční pořizovací cenou.“

V této části zákona jsou dále popsány tyto oceňovací základny vztahující se k okamžiku uskutečnění účetního případu:

- pořizovací cena – cena, za kterou byl majetek pořízen, zahrnující náklady přímo spojené s tímto pořízením (např. doprava, montáž, zaškolení zaměstnanců, atd.),
- reprodukční pořizovací cena – cena, za kterou byl majetek pořízen a to v době, kdy se o něm účtuje. Tento majetek byl získán buď bezúplatně, nebo vytvořen vlastní činností a vlastní náklady zde nelze zjistit. Cena je pak stanovena dle odhadu soudního znalce nebo dle jiných předpisů (např. majetek darovaný, nepeněžitý vklad společníka, atd.),
- vlastní náklady – vlastními náklady se v účetnictví oceňuje majetek, který podnik vytvoří vlastní činností. Těmito náklady se rozumí jak náklady přímé, tak i část nákladů nepřímých, které zasahují do činnosti, díky níž byl majetek vytvořen. V rámci oceňování v okamžiku uskutečnění účetního případu je v zákoně o účetnictví dále tato metoda členěna na oceňování vlastními náklady u zásob a oceňování vlastními náklady u hmotného majetku (kromě zásob) a nehmotného majetku (kromě pohledávek).

Jak již bylo zmíněno u definice pořizovací ceny, náklady přímo spojené s pořízením majetku do této ceny vstupují. Toto je v souladu s Českou účetní legislativou (ČÚL). Nabízí se zde tedy porovnání s Mezinárodními standardy účetního výkaznictví (IFRS), které jsou v tomto ohledu ČÚL blízké, avšak lze zde nalézt jisté zásadní odlišnosti. Konkrétně v Mezinárodním účetním standardu IAS 16, který se zabývá pozemky, budovami a zařízeními, si lze povšimnout určité stěžejní rozdílnosti. Tou je zahrnutí nákladů budoucích, spojených s daným majetkem (např. demontáží) do pořizovací ceny majetku (nákladů spojených s pořízením majetku - v rámci IFRS).

2.3.2 Ocenění ke konci rozvahového dne

Moment, kdy je sestavována účetní závěrka řádná nebo mimořádná, je označován jako tzv. rozvahový den. K tomuto momentu je třeba řešit otázku oceňování a to především z důvodu respektování zásady opatrnosti, kdy musí být v účetnictví podniku promítnuta všechna předvídatelná rizika, ztráty či snížení hodnoty majetku. Strouhal a kol. (2013) tvrdí,

že kvalita ocenění aktiv je v tomto momentu naprosto klíčovou záležitostí. Oceňování pak může být založeno na bázi historických nákladů anebo může být využito současných tržních cen, tedy obvykle reálných hodnot.

Oceňování na základě historických nákladů je také poměrně jednoznačnou záležitostí. Podnik na pořízení majetku vynaložit určité náklady a dle nich se pak při oceňování řídí. Náklady bývají v drtivé většině případů snadno prokazatelné a tak je zde naprosto odbourávána možnost některých nežádáných vlivů.

Čím dál tím častěji využívaným způsobem oceňování je tzv. oceňování reálnou hodnotou, která je vyjádřením aktuální tržní situace.

V zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, § 27 jsou popsány jednotlivé složky majetku, které se ke konci rozvahového dne oceňují:

a) „cenné papíry, s výjimkou cenných papírů držených do splatnosti, dluhopisů pořízených v primárních emisích neurčených účetní jednotkou k obchodování, cenných papírů představujících účast v ovládané osobě pod podstatným vlivem a cenných papírů emitovaných účetní jednotkou,

b) deriváty,

c) finanční umístění, s výjimkou dluhopisů držených do splatnosti, jejichž emitentem je členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj a jejichž hodnocení bylo alespoň dvěma mezinárodně uznávanými ratingovými agenturami stanoveno na úrovni České republiky nebo vyšší, nejedná-li se o finanční umístění vztahující se k závazkům ze životního pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, a technické rezervy u účetních jednotek, které provozují činnost pojištění nebo zajištění podle zvláštních právních předpisů, kromě veřejného zdravotního pojištění,

d) majetek a závazky v případech, kdy ocenění reálnou hodnotou ukládá zvláštní právní předpis,

e) část majetku a závazků zajištěná deriváty,

f) pohledávky, které účetní jednotka nabyla a určila k obchodování,

g) závazky vrátit cenné papíry, které účetní jednotka zcizila a do okamžiku ocenění je nezískala zpět,

h) u vybraných účetních jednotek majetek určený k prodeji s výjimkou zásob.“

2.3.3 Přeceňovací model

V rámci Mezinárodních účetních standardů, v tomto případě IAS 16, si nelze nepovšimnout jisté metody oceňování, která je spojena s oceňováním majetku k rozvahovému dni. Touto metodou je aplikace tzv. přeceňovacího modelu. Ten lze, dle IAS 16, využít u pozemků, budov a zařízení, jejichž reálná hodnota může být spolehlivě stanovena. Podmínkou však je, že nebude aplikován pouze na samotnou položku majetku, ale k přecenění dojde na celé třídě majetku. Na toto upozorňuje i Krupnová (2007) a dodává, že třídami majetku se rozumí skupiny aktiv s podobnou povahou a využitím pro daný podnik. Dále ve svém článku poukazuje na možnost přecenění jak směrem nahoru, tak také dolů. Přecenění nahoru je v účetnictví podniku znázorněno přírůstkem na straně Dal, jakožto součást vlastního kapitálu. V rámci této práce je však důležitější přecenění směrem dolů. Krupnová (2007) velmi dobře vysvětluje tuto variantu ve svém článku, kde poukazuje na možnost přecenění směrem dolů až k zůstatkové ceně, která by existovala, pokud by k přecenění nedošlo. Účetně je pak přecenění směrem dolů vyjádřeno ve výsledovce, za podmínky, jedná-li se o prvotní přecenění. Došlo-li dříve k přecenění směrem nahoru a až následně směrem dolů, je třeba nejprve snížit vlastní kapitál na straně Dal. Vyústěním aplikace tohoto modelu je pak fakt, že daný majetek je zobrazován v reálných hodnotách, snížených o následné oprávky a následné kumulované ztráty ze snížení hodnoty. Pokud dojde k použití tohoto modelu, tak dle pravidel IAS 16 je účetní jednotka povinna provádět přecenění s dostatečnou pravidelností v reakci na vývoj reálné hodnoty. Je tedy zřejmé, že přeceněním majetku lze dosáhnout snížení jeho hodnoty vykazované účetnictvím a lze ji tedy zařadit mezi skupinu nástrojů snížení hodnoty majetku.

3. Nástroje a možnosti snížení hodnoty majetku

3.1 Opravné položky

3.1.1 Charakteristika opravných položek

Jak již bylo zmíněno v úvodu této práce, opravné položky jsou jedním z nástrojů snížení hodnoty majetku. Na rozdíl od odpisů vyjadřují snížení netrvalého charakteru. Jestliže má podnik jistotu, že u jeho majetku dojde k dočasnému snížení hodnoty, vytvoří opravnou položku a ta je pak účetnictvím využívána až do pominutí důvodů daného snížení.

Opravné položky nejsou tvořeny v případě opačném, tedy, když je hodnota podnikového majetku zvyšována.

Jsou rozlišovány opravné položky daňové a účetní. Daňové jsou upraveny v zákoně o rezervách a mají vliv na základ daně pro výpočet daně z příjmů. Jsou tvořeny pouze k pohledávkám. Tato práce se touto významnou skupinou opravných položek bude v textu dále podrobně zabývat.

Co se týče účetních opravných položek, ty nemají žádný vliv na základ daně, ale jelikož jsou vytvářeny na vrub nákladů, tak jejich existence má za následek snížení účetního zisku. To znamená menší podíl společníkům. Vše je prováděno v rámci principu opatrnosti.

3.1.2 Princip opatrnosti

Princip opatrnosti je jednou z všeobecně uznávaných účetních zásad. Je realizován především skrz volbu metod oceňování, tvorbu rezerv či opravných položek. Opatrnost je klíčová pro eliminaci nastávajících potíží, které souvisejí s rizikem platební neschopnosti podniku nebo nepříznivým hospodářským výsledkem. Pokud je princip opatrnosti respektován, pak by v podnikovém účetnictví neměla být vykazována pouze rizika a ztráty nepochybné, ale také předvídatelné. Podstatou tohoto principu je tedy prevence proti přenosu současných rizik do budoucích let.

3.1.3 Tvorba opravných položek

Při tvorbě opravné položky postupuje účetní jednotka podle § 55 vyhlášky ve smyslu § 26 odst. 3 zákona o účetnictví.

Skrze inventarizaci podnikového majetku dokáže účetní jednotka do účetnictví promítnout případná rizika s majetkem související v daném účetním období. Pokud je tedy při inventarizaci zjištěno, že hodnota podnikového majetku je nižší než hodnota v účetnictví a tato odchylka je netrvalého charakteru, vytvoří účetní jednotka opravnou položku a to právě ve výši daného inventarizačního rozdílu. Výše opravné položky nesmí být převyšena hodnotou majetku, ke kterému se daná opravná položka vztahuje.

Jestliže při inventarizaci není výše či samotná existence opravné položky odůvodněna, je opravná položka buď snížena na vrub nákladů anebo úplně zrušena.

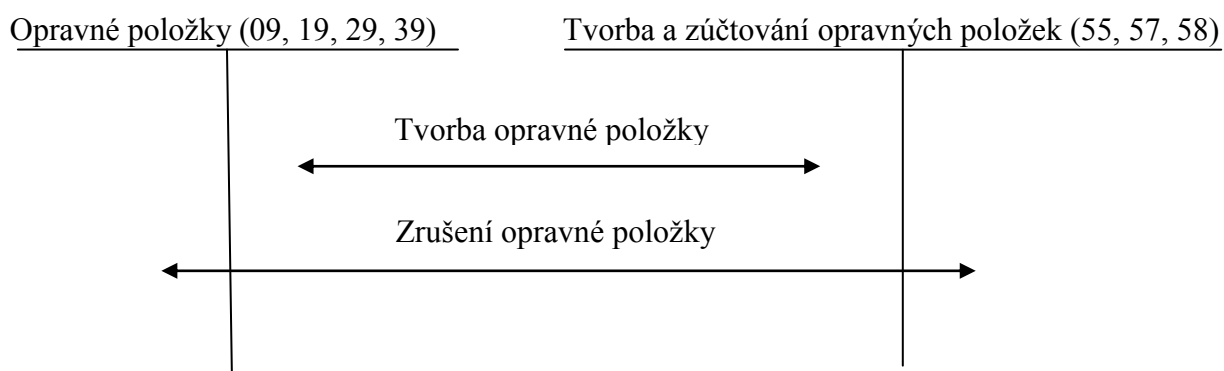
Opravné položky mohou být tvořeny osobami:

- právníckými,
- fyzickými, ovšem pouze těmi, které nevedou daňovou evidenci.

3.1.4 Účtování opravných položek

Opravné položky jsou účtovány na straně MD v nákladových účtových skupinách pod názvem „Tvorba a zúčtování opravných položek.“ Konkrétně pak v účtových skupinách 55, 57, 58. Na straně Dal je pak účtováno na účty opravných položek k danému majetku, o který se v konkrétním účetním případě jedná. Jsou to účtové skupiny 09, 19, 29, 39.

Pokud již není nutná existence opravné položky nebo pominou důvody k její tvorbě, je zrušena zrcadlovým otočením účtů užitých k tvorbě dané opravné položky.

3.1.5 Opravné položky k dlouhodobému majetku

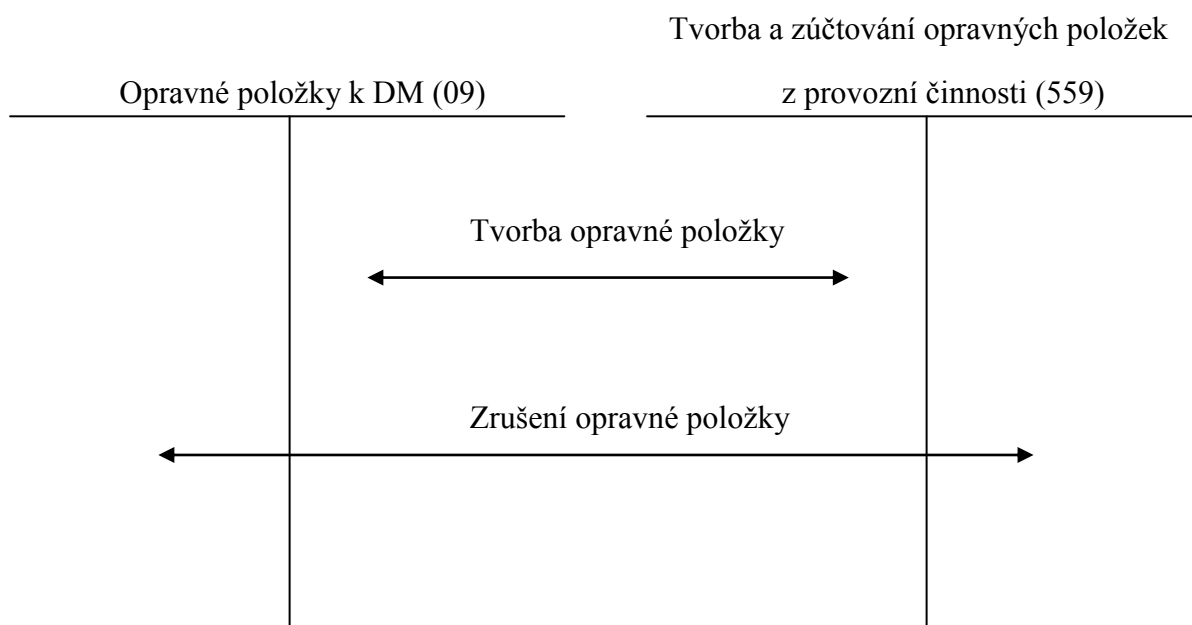
Dlouhodobý majetek lze stručně charakterizovat jako majetek, který je užíván po dobu delší než 1 rok a je ohraničen výší vstupní ceny. Je významnou částí aktiv podniku, jelikož má skrz odpisy přímý vliv na velikost daňové povinnosti. Až na některé výjimky (pozemky, umělecká díla) se tedy jedná o majetek odpisovaný. Je dále dělen na 3 základní podskupiny a to:

- dlouhodobý hmotný majetek, jehož minimální vstupní cena je vyšší než 40 000 Kč (stavby, stroje, automobily, atd.),
- dlouhodobý nehmotný majetek, jehož minimální vstupní cena je vyšší než 60 000 Kč (software, licence, goodwill, atd.) a
- dlouhodobý finanční majetek, který není omezen žádnou minimální vstupní cenou (akcie, obligace, atd.).

O dlouhodobém majetku je účtováno v účtové třídě 0 – „Dlouhodobý majetek“.

Opravné položky k dlouhodobému hmotnému i nehmotnému odpisovanému majetku jsou tvořeny v případě, kdy je při inventarizaci zjištěno, že se jeho hodnota snížila a to i poté, co byly od původního ocenění odečteny oprávky (souhrn všech odpisů). Toto snížení hodnoty však nesmí mít trvalou povahu. Je o něm účtováno při uzavírání účetních knih a je přenášeno do dalšího účetního období. Na straně Da je v účetnictví vytvořena opravná položka na účtech účtové skupiny 09 – „Opravné položky k dlouhodobému majetku“. Na straně MD je použit nákladový účet 559 – „Tvorba a zúčtování opravných položek z provozní činnosti“.

Názorným příkladem nutnosti tvorby opravné položky k dlouhodobému majetku může být situace, kdy je z důvodu havárie poškozen stroj užívaný k výrobní činnosti. Je nutná jeho oprava, která proběhne až v příštím účetním období. Je jasné, že při uzavírání účetních knih má tento stroj skutečnou hodnotu výrazně nižší než je hodnota vedená v účetnictví. Účetní jednotka tak musí na tuto událost zareagovat. A tak je vytvořena opravná položka.

3.1.6 Opravné položky k zásobám

Zásoby jsou řazeny mezi krátkodobou, oběžnou část podnikového majetku. Jako jejich charakteristický znak lze označit to, že jsou spotřebovávány či vytvářeny při výrobních a jiných podnikatelských činnostech podniku. Je nutné rozlišit několik složek zásob:

- materiál, pod který jsou řazeny například základní suroviny, pomocné a provozní látky, náhradní díly, obaly, pohonné hmoty či drobný majetek do 40 000 Kč,
- nedokončená výroba, pod kterou spadají výrobky, které jsou zpracovány v rozsahu, který zatím nedovoluje jejich prodej,
- polotovary vlastní výroby, na rozdíl od nedokončené výroby, jsou již v takovém stádiu výroby, že je možný jejich prodej,
- hotové výrobky jsou takovou částí zásob, která již prošla celou sférou výroby a je připravena k prodeji,
- zbožím se rozumí vše nakoupené, určené k dalšímu prodeji.

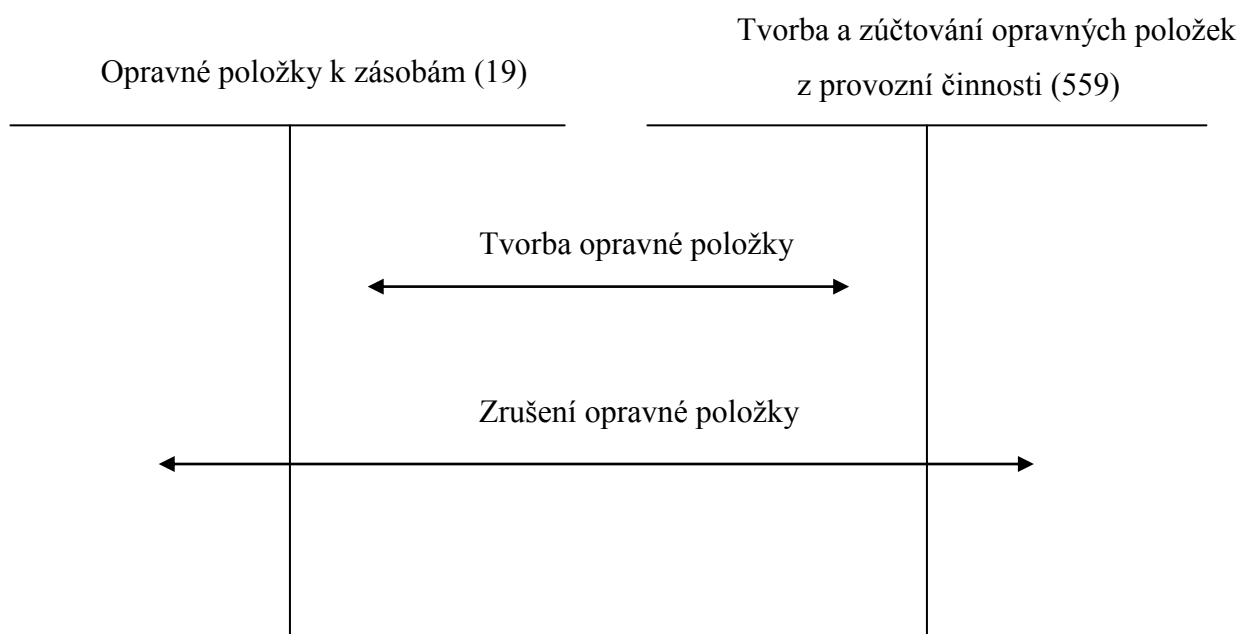
K tvorbě opravných položek k zásobám jsou nuceny účetní jednotky velmi často. Zásoby, jakožto součást oběžné a likvidnější části majetku, rychle ztrácí reálnou hodnotu, pokud dlouho zůstávají na skladě a podniku se je nedaří prodat nebo pomocí technologického procesu přeměnit na jinou formu majetku.

Opravné položky k zásobám nelze vytvořit, pokud jde o snížení hodnoty trvalého charakteru. Tento problém je pak řešen přímo na účtech zásob.

Na straně Dal je v účetnictví vytvořena opravná položka na účtech účtové skupiny 19 – „Opravné položky k zásobám“. Na straně MD je použit nákladový účet 559 – „Tvorba a zúčtování opravných položek z provozní činnosti“.

Názorným příkladem tvorby opravné položky k zásobám může být situace, kdy podnik nakoupí zboží za účelem dalšího prodeje, jenže zájem o toto zboží ze strany odběratelů je malý. Zboží je tak stále uloženo na skladě. Je vyčísleno, že jeho prodejní cena bude nižší, než ta vedená v účetnictví. V tomto okamžiku je nutné vytvořit opravnou položku a to ve výši rozdílu mezi účetní hodnotou a prodejním oceněním. Po pominutí důvodů snížení hodnoty zboží je výše opravné položky buď snížena, nebo je opravná položka úplně zrušena.

Opravné položky však nejsou nutně tvořeny ke každé složce zásob. Kupříkladu podnik, který má na skladě náhradních dílů takovou součástku výrobního stroje, která je jedinečná a v případě havárie či závady na stroji je schopen touto součástkou uvést stroj do funkčního stavu, nebude k tomuto náhradnímu dílu opravnou položku vytvářet nikdy i kdyby tato součástka „ležela“ na skladě po několik let a někdo by mohl namítat, že již nemůže mít takovou hodnotu jako při jejím pořízení. Pro podnik má ale pořád stejnou hodnotu, jelikož by dokázala zabránit případnému zastavení výroby.

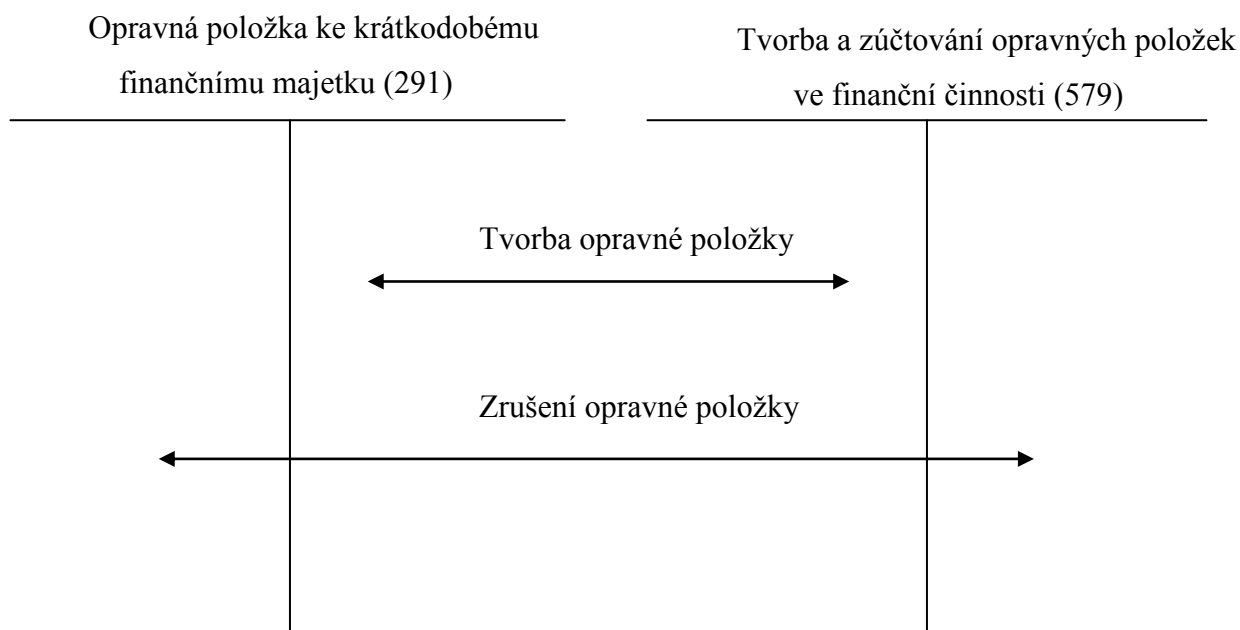
3.1.7 Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

Krátkodobému finančnímu majetku je charakteristické to, že je v podniku držen jen po dobu kratší než 1 rok. Mezi skupinu majetku, který je označen jako krátkodobý finanční, jsou v účtových osnovách zařazeny:

- a) „majetkové cenné papíry k obchodování,
- b) dluhové cenné papíry k obchodování,
- c) dluhové cenné papíry držené do splatnosti,
- d) cenné papíry a podíly emitované účetní jednotkou a
- e) ostatní realizované cenné papíry.“¹

Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku nejsou v praxi příliš využívány. Jsou vytvářeny k finančnímu majetku, který je zachycen v účtové skupině 25 – „Krátkodobý finanční majetek“. Na straně Dal je v účetnictví vytvořena opravná položka na účet 29 – „Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku“. Na straně MD je použit nákladový účet 579 – „Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti“.

Názorným příkladem tvorby opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku může být situace, kdy podnik obchoduje s krátkodobými majetkovými cennými papíry a hodnota těchto cenných papírů klesne, za podmínky, že je tento pokles pouze dočasného charakteru. V účetnictví podniku je tak vytvořena opravná položka.

¹ www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/danova-evidence/n:17302

3.1.8 Opravné položky k pohledávkám

3.1.8.1 Pohledávky - charakteristika

Pohledávky lze stručně charakterizovat jako právo podniku, jakožto věřitele, na úhradu určité peněžní částky od dlužníka. V praxi je pak možné se setkat s několika děleními pohledávek. Nejzákladnějšími druhem pohledávek jsou pohledávky vedené dle doby splatnosti a to konkrétně pohledávky krátkodobé, tedy takové, jejichž splatnost je sjednána na dobu kratší než 1 rok. A pohledávky dlouhodobé, ty mají svou splatnost nastavenou na dobu delší než 1 rok. V některých podnicích, především těch, které často obchodují se zahraničními subjekty, může existovat i dělení další. Např. mohou být rozlišovány pohledávky dle místa vzniku na pohledávky vzniklé v zahraničí a v tuzemsku. Dále je pak u těchto podniků často vedena evidence rozlišující pohledávky v měně české a cizí. O všech těchto druzích pohledávek je účtovány v účtové skupině 03 – „Zúčtovací vztahy“.

Dle Ambrože (2007) je v případě účtové skupiny 03 – „Zúčtovací vztahy“ velmi důležitý vhodně zvolený účtový rozvrh, obsah syntetických a analytických účtů. Poznámává pak, že metodika účetnictví doporučuje výše zmíněné dělení pohledávek a dává důraz na znalost dob splatnosti jako klíčového faktoru pro tvorbu opravných položek.

V praxi jsou nejběžnějším typem pohledávek tzv. pohledávky z obchodních vztahů, kdy je dlužníkovi (odběrateli) vystavena faktura za dodání podnikového materiálu, výrobků, zboží či služeb. Avšak v účetní osnově je obsaženo hned několik dalších, často používaných typů pohledávek. Je třeba zmínit pohledávky za eskontované cenné papíry, pohledávky za zaměstnanci, pohledávky za společníky, pohledávky z pronájmu či emitovaných dluhopisů. Účetní osnova pak zná několik dalších typů pohledávek, které jsou však v praxi využívány méně.

Pohledávky nejčastěji zanikají úhradou stanovené částky dlužníkem a to buď v hotovosti, nebo na bankovní účet. Není to však jediný způsob zániku. Praxe zná i jiná možná řešení a to např. situaci, kdy má jeden subjekt vůči druhému jak pohledávku, tak závazek, pak může dojít k jejich vzájemnému zápočtu. Jsou známy i situace, kdy dochází k prominutí pohledávky, k smrti jedné ze stran či obě strany obchodního styku splynou v jeden subjekt. V posledních dvou případech zaniká pohledávky automaticky.

Opravné položky tvořené k pohledávkám jsou jistě tou nejpoužívanější a nejdůležitější skupinou opravných položek. Nejdůležitějším proto, že některé z nich jsou

z celé škály opravných položek jako jediné daňově uznatelné a mohou tak zasahovat do daňových výpočtů. Jejich tvorba je úzce spojena s dokladovou inventarizací majetku a také, jak již bylo zmíněno, souvisí s dobou splatnosti pohledávky. Ve chvíli, kdy skončí lhůta pro splacení pohledávky je vytvořen prostor pro tvorbu opravné položky.

V rámci dočasného snížení hodnoty pohledávek je třeba rozlišovat dvě zásadní skupiny opravných položek a to:

- účetní opravné položky k pohledávkám a
- daňové opravné položky k pohledávkám.

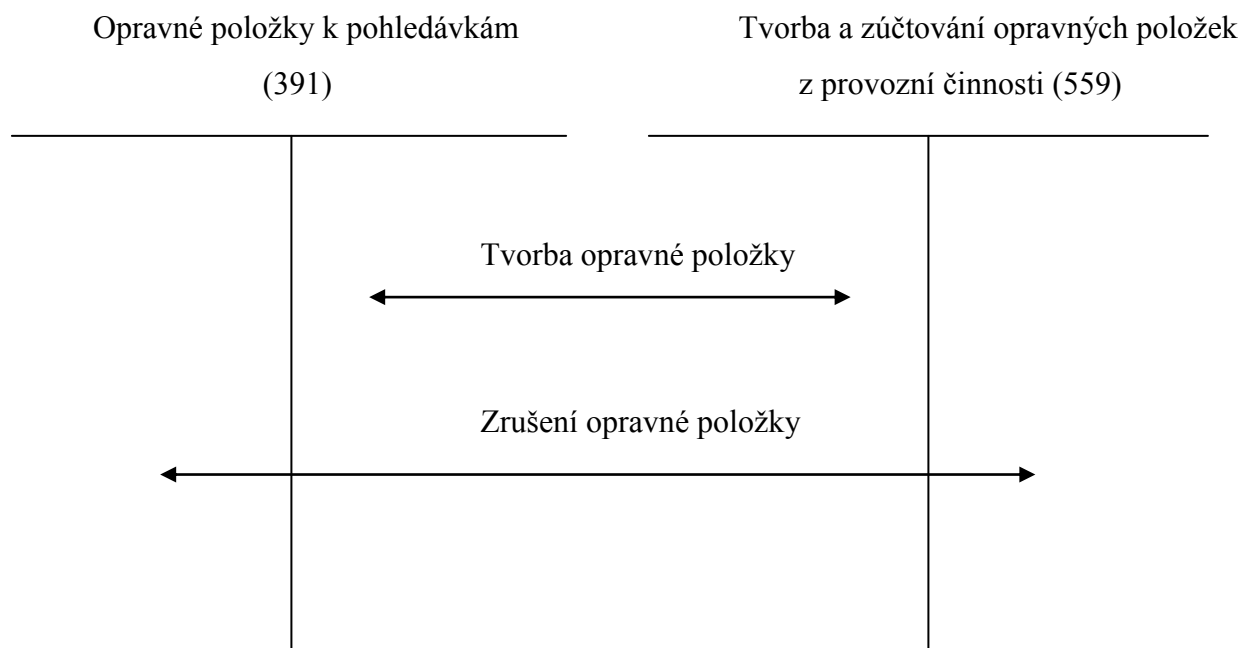
3.1.8.2 Účetní opravné položky k pohledávkám

Podle Zralého (2012) je základní funkcí účetních opravných položek k pohledávkám jejich schopnost dopomoci k věrnému a poctivému obrazu účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Upozorňuje na fakt, že pohledávka, která je po splatnosti, ztrácí na hodnotě a šance na její úhradu se postupem času snižuje a toto riziko je třeba promítnout v účetnictví podniku. Právě doba po splatnosti pohledávky hraje při tvorbě opravných položek obrovskou roli. Sice má větší význam pro tvorbu daňových opravných položek, ale účetní jednotky se jí často řídí i při tvorbě těch účetních.

Účetní opravné položky nemají žádný vliv na základ daně, potažmo na výslednou daň z příjmu.

Účetní opravné položky jsou vytvářeny k pohledávkám, zachycenému v účtové skupině 03 – „Zúčtovací vztahy“. Na straně Dal je v účetnictví vytvořena opravná položka na účet 391 – „Opravná položka k pohledávkám“. Na straně MD je použit nákladový účet 559 – „Tvorba a zúčtování opravných položek z provozní činnosti“.

Názorným příkladem tvorby účetní opravné položky k pohledávkám může být situace, kdy je při inventarizaci pohledávek zjištěno, že faktura, kterou vystavil svému odběrateli za provedení služby, je po lhůtě splatnosti již 18 měsíců. Podnik předpokládá, že by dlužník mohl danou fakturu uhradit a tím by došlo k zániku pohledávky vůči němu. Z těchto faktů pak účetní jednotka vychází při tvorbě účetní opravné položky.

3.1.8.3 Daňové opravné položky k pohledávkám

Na rozdíl od účetních opravných položek k pohledávkám hrají ty daňové roli ve vztahu k výpočtu daně z příjmu, potažmo výsledné daňové povinnosti. To vše proto, že jsou daňově uznatelné a snižují tedy daňový základ. Jsou považovány za náklad vynaložený k dosažení, zajištění a udržení příjmu.

Právní úpravou je pro daňové opravné položky zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění daně z příjmů.

V zákoně o rezervách pro zjištění daně z příjmů, konkrétně v § 8 lze nalézt několik druhů daňově uznatelných opravných položek tvořených k pohledávkám, a to:

- opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení,
- opravné položky k neprohlášeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994,
- opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh a
- opravné položky podle § 8c.

3.1.8.4 Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení

Tento druh daňových opravných položek mohou dle § 8 zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů tvořit ti poplatníci daně, kteří vedou účetnictví a to až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu a to:

- od zahájení insolventního řízení do konce lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku nebo
- do konce lhůty podle insolvenčního zákona, spojí-li soud s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o povolení oddlužení, a to v období, za které se podává daňové přiznání a v němž byly přihlášeny.

Zrušení opravné položky je pak vázáno na výsledky insolvenčního řízení anebo na případ, kdy pohledávku účinně popřel insolvenční správce, věřitel nebo dlužník a zvláštní právní předpis těmto osobám právo popřít pohledávku přiznává.

3.1.8.5 Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám

Tento druh daňových opravných položek mohou dle § 8a zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů tvořit ti poplatníci daně, kteří vedou účetnictví, za podmínky, že od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:

- 18 měsíců, pak je možno vytvořit opravnou položku až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců, pak je možno vytvořit opravnou položku až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

U pohledávky nabyté postoupením, jejíž rozvahová hodnota bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku byla vyšší než 200 000 Kč, se mohou tvořit opravné položky podle předchozího odstavce pouze v případě, že bylo ohledně těchto pohledávek zahájeno řízení, jehož se poplatník daně z příjmů řádně účastní a které je:

- rozhodčím řízením,
- soudním řízením nebo
- správním řízením.

Zrušení opravné položky je pak vázáno na pominutí důvodů pro její existenci, pokud je pohledávka promlčena nebo pokud nastaly důvody, za nichž se odpis pohledávky

považuje za náklad na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle ustanovení zákona o daních z příjmů.

3.1.8.6 Opravné položky k pohledávkám z titulu ručení za celní dluh

Tento druh daňových opravných položek mohou dle § 8b zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů tvořit ti poplatníci daně, kteří vedou účetnictví a kteří ručí za celní dluh podle celního zákona. Lze je tvořit pouze do výše hodnoty pohledávky odpovídající provedené úhradě celního dluhu.

Nemohou být tvořeny v případě, že ručitel dlužníkův dluh nesplní v době splatnosti určené celními orgány.

3.1.8.7 Opravné položky dle § 8c

V § 8c zákona o rezervách jsou uvedeny jiné možnosti tvorby daňové opravné položky k pohledávkám a to ve výši 100 % její neuhrazené rozvahové hodnoty. Může tak nastat v případě pokud:

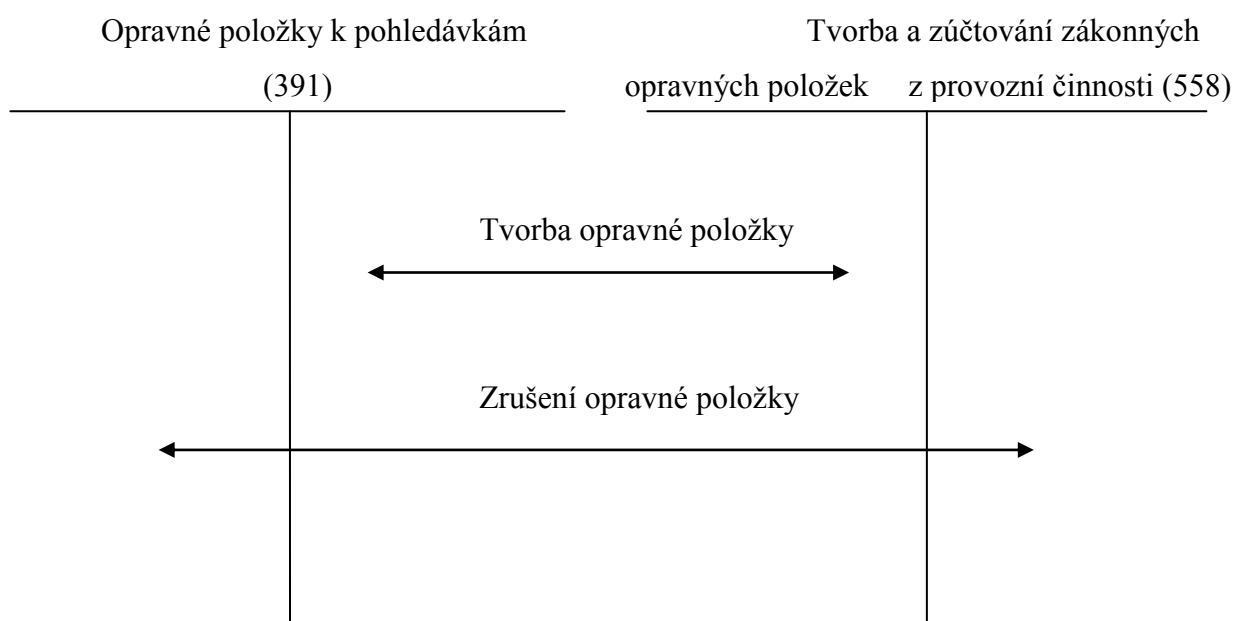
- rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku nepřesáhne částku 30 000 Kč,
- od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo nejméně 12 měsíců a
- celková hodnota pohledávek bez příslušenství vzniklých vůči témuž dlužníkovi, u nichž uplatňuje postup podle tohoto ustanovení, nepřesáhne za období, za které se podává daňové přiznání, částku 30 000 Kč.

U těchto opravných položek však poplatníkovi vzniká povinnost vést si samostatnou evidenci o pohledávkách, ke kterým se dané opravné položky vztahují.

3.1.8.8 Účtování

Daňové opravné položky jsou vytvářeny k pohledávkám, zachyceným v účtové skupině 03 – „Zúčtovací vztahy“. Na straně Dal je v účetnictví vytvořena opravná položka na účet 391 – „Opravná položka k pohledávkám“. Na straně MD je použit nákladový účet 558 – „Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek z provozní činnosti“.

Názorným příkladem tvorby daňové opravné položky k pohledávkám může být stejná situace, která již byla rozebrána z pohledu účetních opravných položek. Podnik při inventarizaci pohledávek zjistí, že faktura, kterou vystavil svému odběrateli za provedení služby je po lhůtě splatnosti již 18 měsíců. Podnik předpokládá, že by dlužník mohl danou fakturu uhradit a tím by došlo k zániku pohledávky vůči němu. Z těchto faktů pak účetní jednotka vychází nejen při tvorbě účetní opravné položky, ale především té daňové. Dle § 8a zákona o rezervách je po uplynutí 18 měsíců od lhůty splatnosti pohledávky vytvořena opravná položka ve výši 50 %.

3.1.9 Vliv opravných položek na finanční výkaznictví

Pro podnik a především pro jeho společníky a zainteresované osoby je podstatnou informací, zda se v daném účetním období podařilo podniku vykázat zisk či ztrátu a tím pádem, jestli se mohou těšit z naděje na vyplacení podílu na zisku či v případě opačném a nepříznivém výsledku hospodaření, zůstanou jejich peněženky „prázdné“.

Opravné položky se z hlediska finančního výkaznictví důležitou měrou podílejí na výši vykazované hodnoty majetku, směrem k jejímu zreálnění. V rozvaze je vykazována účetní výše daného majetku (tzv. brutto hodnota) a samostatně pak i opravná položka k tomuto majetku (tzv. korekce). Podstatný je zde fakt, že jsou opravné položky v rozvaze vykazovány se záporným znaménkem. Výsledkem je pak snížení hodnoty aktiv, tedy celkové hodnoty majetku podniku.

Enormní vliv mají opravné položky směrem k výsledku hospodaření a to proto, že jsou nákladovou položkou zvyšující celkové náklady vedené ve výkazu zisků a ztrát. Ale pozor, může nastat situace, kdy budou opravné položky dokonce celkové náklady snižovat. Tento moment nastane ve chvíli, kdy je v průběhu účetního období zrušeno opravných položek v takové výši, která přesahuje výši vytvořených opravných položek, avšak za podmínky, že opravné položky nesmí mít aktivní účetní zůstatek, jelikož by to vedlo k zvýšení hodnoty majetku a to je věc nemyslitelná. Toto vše vyplývá ze skutečnosti, že ve výsledovce je vykazována pouze konečná změna stavu dané nákladové položky v daném účetním období. Pracujme v tuto chvíli ale spíše s teorií, že jsou opravné položky nákladem s kladnou hodnotou. Tím pádem se díky nim zvýší celková hodnota nákladů. Výsledným efektem je pak snížení účetního zisku, případně zvýšení účetní ztráty.

Zjištění výsledku hospodaření směřuje k výpočtu další důležité veličiny a tou je daň z příjmů. I zde hrají opravné položky velkou roli. Ale jak již bylo dříve zmíněno, tak jen ty daňové, které se týkají pohledávek. Účetní opravné položky jsou daňově neúčinné a nejsou tedy při výpočtu daně brány v potaz. Naopak zákonné, ty už svou váhu mají značnou. Snižují totiž daňový základ a tím i daňovou povinnost.

Na místě je shrnout celkový význam opravných položek. Na první místo ve škále důležitosti tohoto nástroje snížení hodnoty majetku si dovoluji umístit efekt zreálnění hodnoty majetku. Směrem k věrnému zobrazení majetkové situace podniku a respektování zásady opatrnosti je toto klíčovou a neoddiskutovatelnou úlohou opravných položek. Až druhořadým

účinkem je dle mého úsudku snížení daňového základu skrze skupiny zákonných opravných položek. Ne, že by bylo toto hledisko nedůležité, avšak hlavní pozornost by měla být upřena k důležitosti věrného a poctivého zobrazení majetkového stavu podniku. A v neposlední řadě je na místě zmínit, že opravné položky a jejich správné zasazení do finančních výkazů může výrazně dopomoci k nezkreslení údajů, které jsou podstatné pro finanční analýzu podniku.

3.1.10 Inventarizace

Inventarizace je v podniku dělána proto, aby došlo k zjištění skutečného stavu majetku a závazků a jejího následného porovnání se stavem účetním. Povětšinou se inventarizace provádí ke konci účetního období, tedy při sestavování účetní závěrky a bývá označována jako inventarizace řádná. Toto však není podmínkou. Podniky mohou provádět inventarizaci v průběhu celého účetního období a toto se děje především u zásob nebo dlouhodobého hmotného majetku. Tento druh je nazýván inventarizací mimořádnou. Specifickým druhem inventarizace je tzv. inventarizace průběžná, která je prováděna u majetku, který je neustále v pohybu.

Inventarizace je upravena v zákoně o účetnictví.

Je rozlišována inventarizace:

- dokladová a
- fyzická.

Inventarizaci dokladovou podnik použije v případě, že ta fyzická není proveditelná. To se týká například pohledávek či závazků a to pomocí např. ověřování faktur dokládajících obchodní transakci.

Naopak fyzická je prováděna u majetku hmotného či nehmotného. K metodám provedení tohoto druhu inventarizace patří například přeměření, přepoččet či převážení.

K potřebám inventarizace je v podniku zřízena inventarizační komise, která postupuje dle stanoveného harmonogramu inventarizace. Zjištěné stavy majetku zapisuje na inventurní soupisy a ty jsou porovnávány s účetními záznamy. Inventurní soupis se tak vlastně stává účetním záznamem sám o sobě. Jsou v něm obsaženy údaje o druhu inventarizace, způsobu jejího provedení, zjištěných odchylkách (v měrných i peněžních jednotkách), časovém rozpětí celého procesu a neposlední řadě údaje a podpis osoby nebo osob zodpovídajících za zjištěná fakta. (Hakalová a kol., 2012)

Výsledkem inventarizace mohou být tyto 3 jevy:

- shoda,
- přebytek,
- manko.

Shoda je stav podnikem očekávaný a žádaný. Skutečný stav majetku se rovná stavu účetnímu.

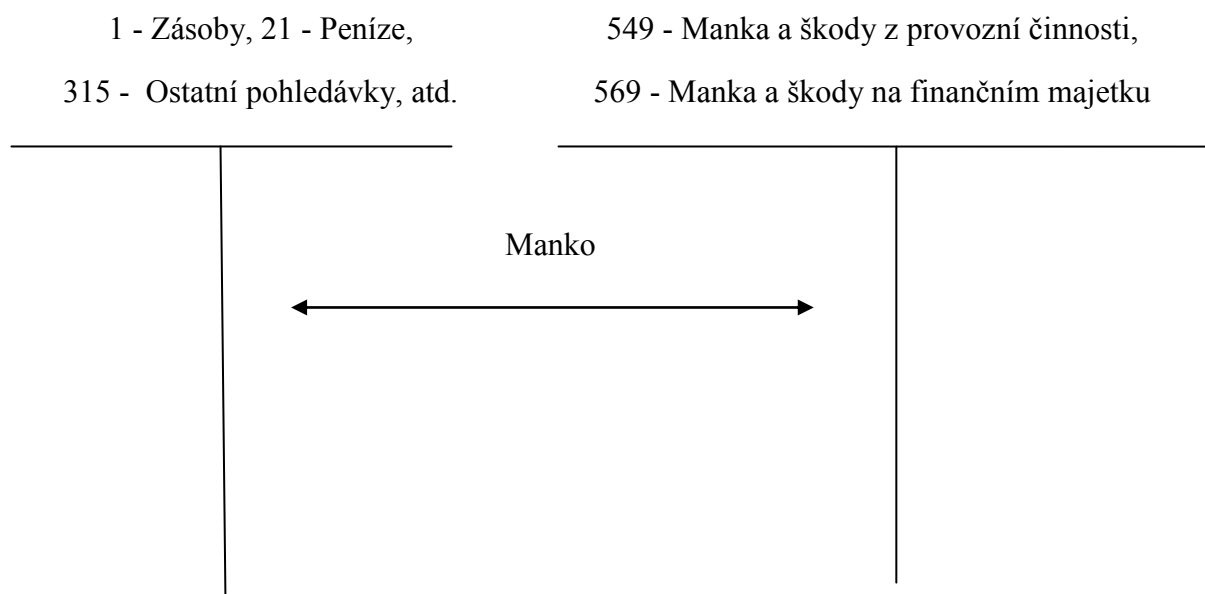
Přebytkem se rozumí stav, kdy ve skutečnosti je hodnota majetku vyšší než hodnota vykazovaná účetnictvím.

3.1.11 Manko

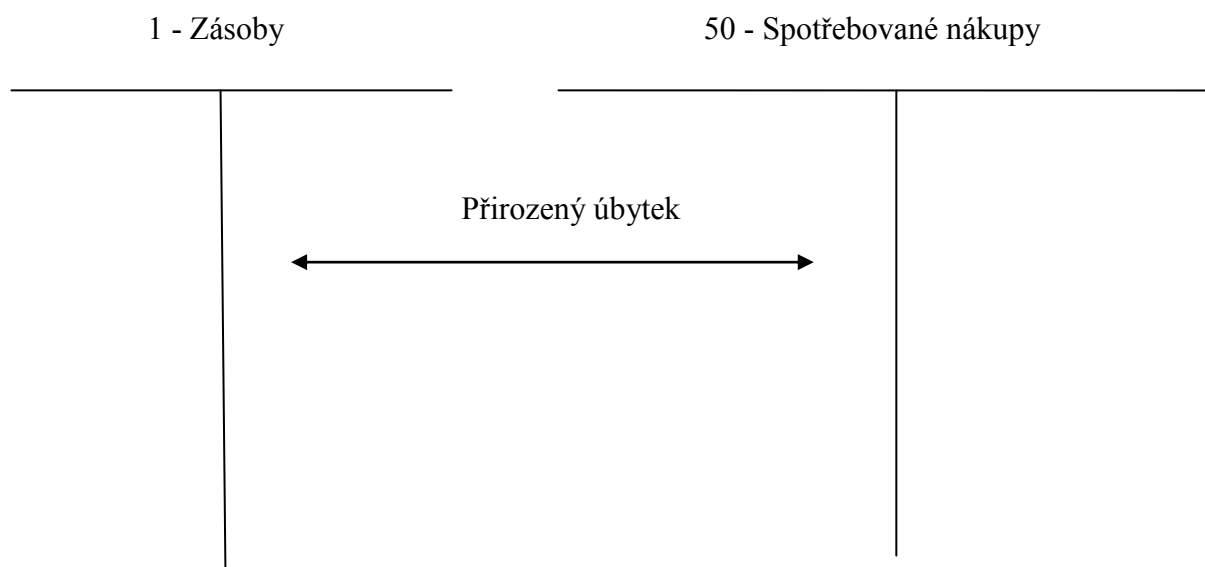
Pro potřeby této práce je podstatný ten nejméně žádaný jev. Manko je stavem pro podnik nepříznivým. Skutečný stav je nižší než účetní. Pro tento případ musí mít podnik ve své interní účetní směrnici sestaveny tzv. normy přirozených úbytků (za manko se nepovažují), aby účetní věděl, kdy tento snížený stav majetku jako manko účtovat a kdy ne. Pokud úbytek nesplňuje podmínku přirozeného úbytku, jedná se o tzv. manko nad normu.

Samozřejmě se podnik po zjištění manka bude snažit dopídit po příčinách tohoto rozdílu. Variant příčin manka je hned několik. Mohlo dojít k selhání lidského faktoru, tzn., že chybu způsobil účetní, skladník, pokladník či jiný zaměstnanec. Úbytek na majetku však může být také přirozeného charakteru (toto se děje především u kategorie zásob).

Dle zásady opatrnosti je důležité rozhodnout, zda má snížená hodnota majetku trvalý nebo pouze přechodný charakter. Pokud se jedná o ten přechodný, účetní jednotka vytvoří pro daný majetek opravnou položku. Avšak, dá-li se s jistotou říct, že jde o manko charakteru nepřechodného, nastává situace odlišná. Účetní jednotka je nucena snížit hodnotu majetku vedenou v účetnictví a proto lze i manko, skrz nákladové účty 549 - „Manka a škody z provozní činnosti“ a 569 - „Manka a škody na finančním majetku“, považovat za nástroje snížení hodnoty majetku. Oba zmíněné účty jsou účty sloužící pro manko nad normu přirozeného úbytku a jsou také účty daňovými, ovlivňující výši daňového základu. Samotné účtování je poměrně snadné, účtuje se na vrub výše zmíněných nákladových účtů a ve prospěch účtu souvisejícího s daným inventarizovaným majetkem, u nějž bylo zjištěno manko, především a nejčastěji tedy v účtové třídě 1 - „Zásoby u provozní činnosti“ a v účtových skupinách 21 - „Peníze“, ale může se vyskytnout i např. i účet 315 - „Ostatní pohledávky“ při účtování reklamace nebo také některý z účtů účtové třídy 0.

V ČÚS č. 007 jsou vymezeny momenty, kdy se nejedná o manko, ale o přirozený úbytek a tedy, kdy není možno tento inventarizační rozdíl účtovat na výše zmíněných nákladových daňových účtech. Za předpokladu existence normy přirozených úbytků v podnikových vnitřních směrniciích je o těchto situacích účtováno na vrub účtů účtové skupiny 50 - „Spotřebované nákupy“. Účtování strany Dal je odlišné od předchozího případu v tom, že se zde uvažuje pouze o účtové skupině 1 - „Zásoby“.

3.2 Odpisy

3.2.1 Charakteristika odpisů

Díky výše probraným opravným položkám je osobám zodpovědným za účetnictví podniku dán do rukou nástroj k dočasnému snížení hodnoty majetku. Pokud je však snížení hodnoty trvalé, tedy, je-li jistota, že nižší hodnota majetku není přechodného charakteru, je v účetnictví využíváno tzv. odpisů.

Je jasné, že pokud je podnik vlastníkem určitého majetku, tak s největší pravděpodobností bude tento majetek využívat, a to k podnikatelským záměrům, vstříc dosažení podnikových cílů. Užíváním se majetek postupně opotřebovává, již není tak výkonný jako v době jeho pořízení a jeho hodnota tak zákonitě klesá. Tento jev bývá v oboru označován jako opotřebení fyzického charakteru. Není to však jediný způsob, jak majetek ztrácí na hodnotě. Dalším známým druhem opotřebení je tzv. opotřebení morální. K němu dochází díky skutečnosti, kdy v rámci vědecko-technologických pokroků přichází na trh zboží výkonnější, s větší hodnotou. Produkce technicky vyspělejších produktů se tak musí promítnout i v hodnotě „stárnoucího“ podnikového majetku. A zde přicházejí na řadu odpisy.

Odpis je tak vlastně peněžním vyjádřením opotřebení majetku v rámci určitého časového úseku. Valouch (2012) zformuloval myšlenku, kdy odpisy v podstatě charakterizoval jako nástroj, jehož prostřednictvím je pořizovací cena majetku přenášena postupně v několika po sobě jdoucích obdobích a to z důvodů nemožnosti jejího zahrnutí v celkové hodnotě do nákladů v daném účetním období. Dále upozorňuje, že by mělo být pečlivě rozlišováno mezi dvěma druhy odpisů a to odpisy účetními a daňovými.

Za podstatu odpisování lze považovat nutnost vyjádření opotřebení dlouhodobého majetku. Za význam odpisů pak lze označit jejich schopnost být regulátorem aktivních hodnot rozvahy a tím tak zpřesnit informovanost o majetkovém stavu.

Hned v počátku je třeba zdůraznit, že proces odpisování není spjat se všemi druhy majetku, ale týká se pouze majetku dlouhodobého, s výjimkou dlouhodobého finančního majetku, pozemků a uměleckých děl. Předpokládá se, že je tento dlouhodobý majetek správně oceněn, tedy, že je přesně určena jeho hodnota. Jak již bylo zmíněno v části práce týkající se oceňování majetku v účetnictví, účetní jednotka oceňuje tento majetek buď k okamžiku uskutečnění účetního případu, nebo ke konci rozvahového dne. Tyto okamžiky jsou důležité právě proto, že jimi začíná celý proces odpisování daného majetku. A nejen to, přesné ocenění

majetku je pro tento proces klíčovou záležitostí i z důvodu toho, že právě z tohoto ocenění budou odpisy vypočítávány. A to jak odpisy účetní, tak i daňové.

3.2.2 Účetní odpisy

Účetní odpisy - nástroj k trvalému snížení hodnoty dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, jehož význam je neoddiskutovatelný. Nástroj vyjadřující skutečné opotřebení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, směřující především k věrnému a poctivému zobrazení účetnictví podniku. Avšak je často upozadčován, jelikož, jak tvrdí Pilařová (2007) ve svém článku pro komunitní účetní portál účetních expertů www.ucetnikavarna.cz, většinu osob, jak právnických tak fyzických, které vedou účetnictví, zajímají odpisy především z daňového pohledu. Uvádí, že jejich pozornost směřuje k údajům jako je maximální možné snížení základu daně nebo možnost přerušení daňových odpisů v případě hrozící daňové ztráty a o účetní odpisy nejeví takový zájem. Účetní odpisy však hrají také velice důležitou roli a rozhodně by neměly být stavěny na druhou kolej.

Dle § 25 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví je každá účetní jednotka povinna provádět odpisování dlouhodobého majetku hmotného a nehmotného, který odpisování podléhá. Je třeba upozornit na odst. 2 tohoto paragrafu, jelikož je zde uvedeno, že by účetní jednotka měla brát v úvahu všechna snížení hodnoty majetku a to bez ohledu na skutečnost, zda je výsledkem hospodaření účetního období zisk nebo ztráta. V navazujícím § 26 stejného zákona jsou zmíněny účetní odpisy, jakožto způsob vyjádření trvalého snížení hodnoty majetku.

Pro vedení účetnictví je stěžejní fakt, že jsou účetní odpisy považovány za nákladovou položku a mají tedy dopad na výsledek hospodaření podniku.

Pro účetní jednotku je pro proces odpisování důležité sestavit tzv. odpisový plán. Tento plán je vlastně jakýmsi vodítkem po celou dobu procesu. Jeho součástí je správně zvolená metoda odpisování, kterou je nejvěrněji vyjádřeno opotřebení majetku. Existují 2 takovéto základní metody účetního odpisování, jak je ve své publikaci definoval Valouch (2012) a to:

- výkonová,
- časová.

Výkonová metoda účetního odpisování je spjata s množstvím výkonů, kterých bylo docíleno daným dlouhodobým majetkem. Příkladem zde může být výrobní stroj, jakožto dlouhodobý odpisovaný majetek a počet výrobků jím vyprodukovaných.

Metoda časová, označovaná také jako metoda dle doby upotřebitelnosti, je svázána s dobou užívání daného dlouhodobého majetku. V rámci této metody je možno využít 3 způsoby, jak odpis majetku stanovit a to:

- zrychleně (degresivně),
- rovnoměrně,
- zpomaleně (progresivně).

U zrychlených účetních odpisů existuje předpoklad, že odpisovaný dlouhodobý majetek prudce ztrácí svou hodnotu a to především v úvodních letech užívání. Výše odpisu v těchto prvních letech bude nejvyšší a rok od roku bude výše odpisu klesat.

Rovnoměrné účetní odpisy, jak vyplývá z jejich označení, vyjadřují stejnoměrné a povětšinou nekolísavé opotřebení majetku. Výše odpisů se tak v průběhu let nemění.

Zpomalené účetní odpisy jsou přesným opakem odpisů zrychlených. Tedy, pokud je známo, že bude majetek ztrácet na hodnotě až na konci jeho užívání, je využíváno právě tohoto způsobu odpisování. Odpisy tak budou v začátcích odpisování malé, ale budou se postupně zvyšovat.

Po zvolení metody odpisování přichází na řadu volba další, rovněž velmi podstatná. Účetní jednotka si totiž musí stanovit dobu, po kterou bude majetek odepisován. Tato doba by měla odpovídat časovému úseku, po který bude majetek využíván. U drtivé většiny majetku neexistují žádné zákonem stanovené limity či omezení pro stanovení této doby (výjimkou je např. goodwill, který je odepisován rovnoměrně po dobu 60 měsíců). Vše záleží na podniku samotném a jeho představách či analýzách. Jediným pravidlem je, že by mělo být zaručeno věrné zobrazení účetnictví, potažmo pak obraz majetkové situace podniku, na nějž klade ve své publikaci důraz Valouch (2012).

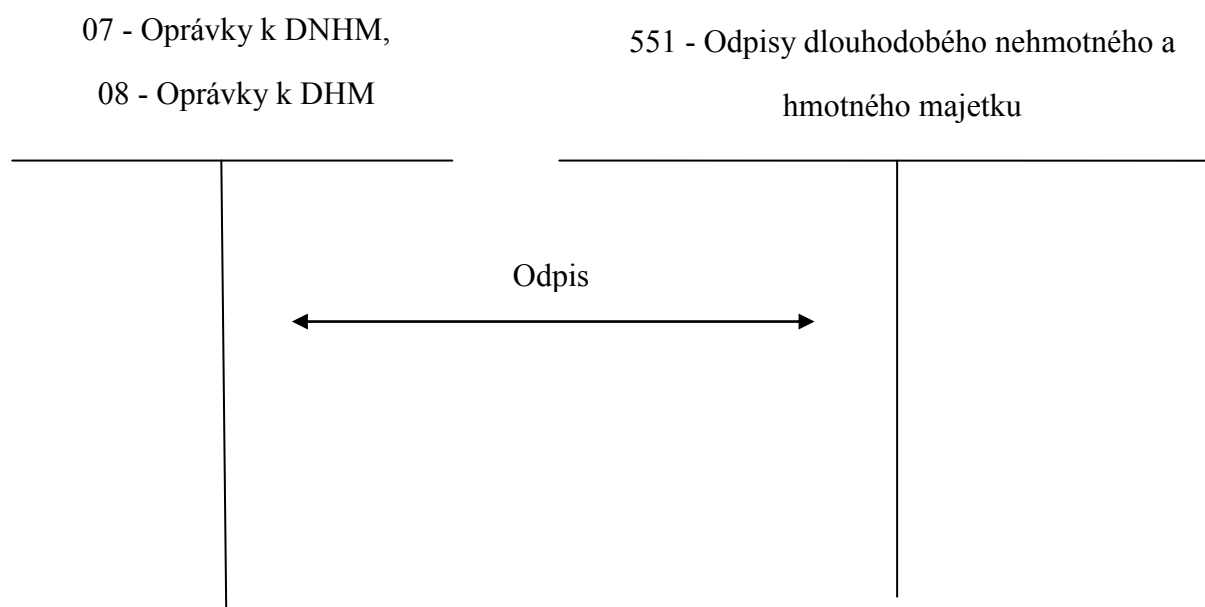
Výše byly popsány určité metody výpočtu účetních odpisů. Výchozím bodem těchto výpočtů je vstupní cena daného odpisovaného majetku. Jak již bylo zmíněno v kapitole, základními typy těchto vstupních cen jsou cena pořizovací, cena vlastních nákladů a reprodukční pořizovací cena. Do této ceny však může být zasaženo a to technickým

zhodnocením majetku. Technickým zhodnocením jsou myšleny výdaje vynaložené na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku, za podmínky, že jejich úhrn překročí částku 40 000 Kč a jeho právní úpravu lze nalézt v § 33 zákona o daních z příjmů. V případě účetních odpisů technického zhodnocení se účetní jednotka řídí § 28 zákona o účetnictví, kde je zmíněno, že o technickém zhodnocení je účtováno a odpisuje se v souladu s účetními metodami.

V rámci procesu odpisování je možno se setkat s dalším velice podstatným pojmem a tím jsou oprávk. Ty by se daly výstižně charakterizovat jako součet všech odpisů provedených za danou dobu odpisování daného dlouhodobého majetku. Jsou tedy jakousi kumulativní hodnotou, jejíž počáteční stav je roven 0. Pokud v průběhu odpisování odečteme oprávk. od vstupní ceny odpisovaného majetku, dostaneme tzv. zůstatkovou cenu. Zůstatková cena by měla vyjadřovat skutečnou hodnotu daného majetku v daném okamžiku. Po ukončení odpisování majetku bude její hodnota rovna vstupní ceně odpisovaného majetku, v případě technického zhodnocení zvýšené vstupní ceně odpisovaného majetku.

Za předpokladu, že je majetek plně odepsán, tedy, rovná-li se jeho zůstatková cena 0, nastává možnost daný odpisovaný dlouhodobý majetek vyřadit z účetnictví podniku a to v jeho vstupní ceně. Avšak často čelí účetní jednotka situaci, kdy majetek ještě zdaleka není celý odepsán, a přesto musí být vyřazen z účetnictví. Nejčastěji se tak stává v případě prodeje daného dlouhodobého majetku. V tomto případě zareaguje účetní jednotka tzv. jednorázovým odpisem. Až po zaúčtování tohoto „zvláštního“ typu odpisu přichází chvíle pro vyřazení majetku z účetnictví.

Účetní odpisy, jakožto nákladová položka výsledovky, jsou v účetnictví spjaty s nákladovým účtem 551 - „Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku“. Přírůstek nákladů je klasicky účtován na stranu MD. Na straně Dal pak existuje více variant účtů, záleží zde na typu dlouhodobého majetku, o kterém je v daném případě účtováno. Jedno však mají společné a to fakt, že se jedná o oprávk. k danému majetku. V účetní osnově lze oprávk. nalézt v účtových skupinách 07 a 08. Oprávk. k majetku jsou rozvahovým účtem aktivním, ale jsou na straně aktiv vykazovány v záporné hodnotě, jakožto vyjádření korekce k brutto hodnotě daného majetku.

3.2.3 Daňové odpisy

V zákoně o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. jsou řešeny a ustanoveny předpoklady pro daňové odpisování majetku. Jejich výši však, na rozdíl od odpisů účetních, není možno považovat za reálné vyjádření opotřebení majetku. Spíše jsou vykresleny jako roční částka, o kterou je možno snížit daňový základ, tedy i daňovou povinnost. Což je samozřejmě věc pro podnik zajímavá, avšak nutno znovu podotknout, že by daňové odpisy neměly být zaměňovány s odpisy účetními. Jejich rozdílnost a významnost je natolik značná, že si vyžadují zvýšenou pozornost účetní jednotky.

Šebestíková a kol. (2013) upozorňují, že není radno daňové odpisování podceňovat z hlediska toho, že je jejich účinnost limitována pouze momentem výpočtu daňové povinnosti. Je dle nich nutné ihned při zařazování majetku na inventární karty posuzovat jak hledisko účetního, tak i daňového odpisování a z tohoto pohledu také inventární karty připravovat.

Na rozdíl od odpisů účetních se výpočet těch daňových neprovádí během účetního období, ale až při sestavování účetní závěrky. Dalším rozdílem je fakt, že o daňových odpisech se neúčtuje. Bylo by totiž nelogické účtovat o snížení hodnoty stejného dlouhodobého majetku dvakrát. Daňové odpisy jsou také odlišné tím, že je nutno zařadit daný odpisovaný majetek do odpisové skupiny, která je upravena právě v zákoně o daních z příjmů.

Každé odpisové skupině je přiřazen daný druh majetku a tyto skupiny se liší dobou, po kterou je možno majetek odpisovat. Zákon o daních z příjmů § 30 zná takových skupin 6.

Tab. 3.1 - Odpisové skupiny dle ZDP § 30

Odpisová skupina	Doba odepisování (v letech)
1	3
2	5
3	10
4	20
5	30
6	50

Po zařazení daného majetku do odpisové skupiny je dalším úkolem účetní jednotky zvolit jeho způsob odpisování. Tato volba je důležitá, jelikož v průběhu odpisování již není možno danou metodu změnit. Dle zákona o dani z příjmů je možno si vybrat z 2 metod daňového odpisování a to:

- rovnoměrné odpisování a
- zrychlené odpisování.

Pouze v prvním roce rovnoměrného odpisování je používána jiná sazba. V letech dalších už je daná roční odpisová sazba konstantní a k jejímu pozměnění by došlo pouze v případě technického zhodnocení majetku. Vzorec pro výpočet ročního rovnoměrného daňového odpisu není složitý. Vstupní cena majetku je vynásobená danou roční odpisovou sazbou určenou zákonem o daních z příjmů § 31/1/a. Tato hodnota je vydělena číslem 100.

Tab. 3.2 - Roční odpisové sazby dle ZDP § 31/1/a

Odpisová skupina	Odpisování v 1. roce (v %)	Odpisování v dalších letech (v %)	Odpisování pro zvýšenou vstupní cenu (v %)
1	20	40	33,33
2	11	22,25	20
3	5,5	10,5	10
4	2,15	5,15	5
5	1,4	3,4	3,4
6	1,02	2,02	2

U výpočtu metodou zrychleného odpisování už jisté obtíže nalézt lze. A to zejména ve skutečnosti, že pro první rok odpisování je používán úplně jiný vzorec než pro roky další. Odpis v prvním roce je stanoven podílem vstupní ceny daného majetku a přiřazeného koeficientu pro první rok odpisování. Tento koeficient, stejně jako koeficient pro další roky odpisování či pro zvýšenou zůstatkovou cenu, lze nalézt v zákoně o daních z příjmů § 32/1. Odpis v dalších letech je vypočítán jako podíl mezi dvojnásobkem zůstatkové ceny majetku a koeficientem v dalších letech odpisování, od kterého je odečten počet let, po které se již odpisuje.

Tab. 3.3 - Koeficienty dle ZDP § 32/1

Odpisová skupina	Odpisování v 1. roce	Odpisování v dalších letech	Odpisování pro zvýšenou vstupní cenu
1	3	4	3
2	5	6	5
3	10	11	10
4	20	21	20
5	30	31	30
6	50	51	50

3.2.4 Vliv odpisů na finanční výkaznictví

Podobně jako u opravných položek, tak i u odpisování je znát vliv na finanční výkaznictví podniku. Při sestavování účetní závěrky pak zejména u rozvahy, kde oba tyto, na první pohled odlišné, nástroje snížení hodnoty majetku plní totožnou funkci. A tedy snižují účetní hodnotu aktiva a tím dopomáhají k zrealnění jeho hodnoty právě v tak důležitém finančním výkazu, jakým bezpochyby rozvaha je. Avšak i rozdíl zde lze najít. A to ten, že odpis, v rozvaze vyjádřen součtem účetních odpisů, tedy oprávkami, je hodnotou kumulativní a stálou. To pro rozvahu, potažmo evidenci daného majetku v rozvaze bude znamenat jediné a to neustálé snižování hodnoty až do konce procesu odpisování či vyřazení daného majetku z podnikové evidence majetku.

Co se týče výsledovky, vliv účetních odpisů je opět nezpochybnitelný, jelikož jakožto nákladová položka jsou díky nim zvyšovány celkové náklady podniku a tím i snižován účetní výsledek hospodaření. Velmi zde záleží na zvolené metodě odpisování.

Pokud je kupříkladu rozhodnuto užití zrychlených odpisů a existuje tedy předpoklad, že daný majetek prudce ztratí na své hodnotě v prvních letech odpisování, logicky budou odpisy zpočátku vyšší a tedy i ve výsledovce se toto promítne zvýšením celkových nákladů, potažmo pak snížením účetního zisku či zvýšením účetní ztráty. V dalších letech pak budou odpisy nižší, celkové náklady nižší a případný účetní zisk vyšší. Opačný efekt bude mít volba zpomalených účetních odpisů. Podnik tak v podstatě svou vlastní volbou může přímo ovlivnit výši výsledku hospodaření a to nejen za jedno účetní období, ale v horizontu daných let odpisování. Samozřejmě je zde předpoklad, že bude podnik rozhodovat v rámci účetních zásad a ne tak, jak se mu to v danou chvíli hodí.

Odpisy mají také silný vliv na úpravu základu pro výpočet daně z příjmů. V tuto chvíli se na scéně objevují odpisy daňové, které snižují základ daně. Účetní jednotka však musí brát v potaz také odpisy účetní, které naopak základ daně zvyšují. Důležitou hodnotou je tedy rozdíl mezi odpisy účetními a daňovými. Pokud jsou účetní odpisy vyšší než daňové, daňový základ musí být zvýšen. Pokud jsou účetní odpisy nižší než daňové, daňový základ musí být snížen. Znovu se tak potvrzuje, že volbou metody odpisování (v tomto případě, jak v rámci odpisů účetních, tak daňových) je možno ovlivňovat důležité veličiny.

Těžko vyčíslit význam odpisování pro finanční výkaznictví podniku. Je jasné, že roli mají odpisy velmi podstatnou. Svým způsobem lze odpisy označit za jakýsi svobodný nástroj redukce hodnoty, jelikož volba metod odpisování záleží pouze a jen na podniku samotném. Samozřejmě, že v rámci účetních zásad by odpisy měly (především ty účetní) vyjadřovat skutečné opotřebení majetku, takže jisté hranice tu existují, přesto se domnívám, že pokud jsou vnitřní účetní směrnice pro odpisování v podniku nastaveny správně, tak především skrz daňové odpisy a jejich vliv na základ daně se může odpisování stát nejen nástrojem nutným, ale také užitečným.

4. Příklad z praxe

Pro potřeby této kapitoly byly v teoretické části práce přiblíženy definice, funkce, významy a případně výpočty, které se vztahují k nástrojům snížení hodnoty majetku. V příkladu z praxe je třeba si přiblížit konkrétní dopady aplikace těchto nástrojů na finanční výkaznictví konkrétního podniku, a proto je třeba nahlédnout do výroční zprávy dané společnosti, konkrétně pak té zatím poslední z roku 2012. Součástí této výroční zprávy je i účetní závěrka, výkaz zisků a ztrát či údaje o jednotlivých položkách rozvahy za rok 2012. Modelovou společností bude pro účely této práce společnost ArcelorMittal Ostrava, a. s.

Společnost ArcelorMittal Ostrava, a. s., se sídlem v Ostravě-Kunčicích je mateřská společnost konsolidačního celku ArcelorMittal Ostrava. S téměř 8000 zaměstnanci a roční kapacitou výroby 3 mil. tun oceli je největším hutním komplexem v České republice a pro Ostravsko, potažmo celý Moravskoslezský kraj představuje velice známého a důležitého zaměstnavatele. Rozhodujícím předmětem činnosti této společnosti je výroba a zpracování surového železa, oceli a hutní druhovýroba.

Je tedy zřejmé, že soubor majetku společnosti je velmi rozmanitý a je složen od velkých výrobních hal, přes administrativní budovy, kolejiště, přepravní vozidla až po výrobní licence, emisní povolenky a obrovské materiální zásoby. Právě díky této diverzifikaci majetku a jeho značným hodnotám jsou účetní nástroje snížení hodnoty majetku v této společnosti velice často využívány. A to nejen odpisy, které je nutné provádět u dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku a jejichž zásah do účetní závěrky je nejmarkantnější, ale také opravné položky, které snižují hodnotu majetku dočasně, jsou v této společnosti využívány nadměrně často a v relativně velkých hodnotách, jak bude zřejmé z následujících odstavců.

Co se týče problematiky snižování hodnoty majetku, tak společnost provádí inventarizace svého majetku a to ke každému rozvahovému dni. Pokud opravdu ke snížení hodnoty na majetku došlo, je nejprve zváženo, zda se jedná o snížení trvalé či dočasné, posléze je odhadnuta tzv. realizovatelná hodnota majetku. Tou je jedna ze dvou hodnot a to buď hodnota z užívání, nebo hodnota čisté prodejní ceny. Opravné položky tvoří společnost dle účetních zásad tak, aby byla respektována zásada opatrnosti. Při volbě metody účetního odpisování je nejprve řešena otázka kde a posléze jak bude daný dlouhodobý majetek

využíván. U velké části majetku je volena především metoda rovnoměrného odpisování dle odhadu doby životnosti daného majetku. Tato rozpětí životnosti majetku bývají různá. Počínaje 4 roky až po 30 let. Co se týče odpisů daňových, uvádí společnost, že volí přednostně metodu zrychleného odpisování.

A jak konkrétně je finanční výkaznictví ovlivňováno nástroji snížení hodnoty majetku? Už při pohledu na první řádky rozvahy společnosti (viz příloha č. 1) je vidět velmi zajímavý údaj. A to ten, že celkový dlouhodobý majetek je v brutto hodnotě 50 mld. Kč a korekce 35,5 mld. Kč. A to je nutno poznamenat, že dlouhodobý finanční majetek, který se neodpisuje, přispívá na brutto hodnotu dlouhodobého majetku celými 5 mld. Kč. Odpisy a případné opravné položky tedy snižují hodnotu majetku této společnosti o dvě třetiny. Nejmarkantněji mají tyto dva nástroje vliv na položku samostatných movitých věcí a soubory movitých věcí, kde jejich brutto hodnota ve výši 29 mld. Kč je snížena o korekci ve výši 25 mld. Kč. To může být pro společnost signál, že se využitelnost a ekonomická životnost některých těchto aktiv blíží ke svému konci a zároveň jasný důkaz vlivu účetních odpisů.

Pokud se dále zaměříme na aktiva oběžná, zjistíme, že nejvíce je opravných položek (odpisy na oběžná aktiva nelze použít) využíváno u zásob, konkrétně pak materiálu, kde jsou opravné položky vytvořeny ve výši 10 % z jeho celkové brutto hodnoty. Po podrobnějším zkoumání výroční zprávy, především příloh k účetní závěrce a také vzhledem k výrobní činnosti, kterou se zabývá ArcelorMittal Ostrava, a. s., je jasné, že je to kvůli značné diverzifikaci materiálů, kterých je při výrobě využíváno. Účetní jednotka tvoří opravné položky např. dle výsledků věkové analýzy či přebytečnosti zásob s přihlédnutím k potenciálním prodejům v určitých cenových relacích.

Velmi zajímavou informací je, že společnost nemá dlouhodobé pohledávky v nijak závratné výši (pouze 9 mil. Kč), což vzhledem k velikosti a širokému spektru obchodních partnerů lze považovat za pozoruhodný fakt. U krátkodobých pohledávek je dobré se podívat na položku pohledávek z obchodních vztahů, které jsou v brutto hodnotě 3,5 mld. Kč a výše opravných položek v pětinové výši této brutto hodnoty, tedy 700 mil. Kč. Je to dáno faktem, že společnost vytváří opravnou položku ve výši 100 %, když je pohledávka po splatnosti více než 180 dnů a takových pohledávek má podnik ve výši 725 mil. Kč. Opravné položky tedy vytvořil k více než 90 % z těchto pohledávek. K pohledávkám za spřízněnými stranami společnost opravné položky nevytváří.

Při pohledu do výkazu zisků a ztrát (viz příloha č. 2) je možno zjistit, že účetní odpisy za dané účetní období činily 1 mld. Kč a svou značnou měrou „dopomohly“ k nepříznivému provoznímu výsledku hospodaření. To se nedá říct o opravných položkách z provozní činnosti, jejichž změna stavu v součtu se změnou stavu rezerv dokázala zaznamenat záporných hodnot a tedy ke snížení ztráty provozního výsledku hospodaření. Je třeba upozornit i na změnu stavu opravných položek z finanční činnosti, které naopak naznamenaly kladných hodnot, což však nemělo tak zásadního vlivu na tom, že konečný finanční výsledek hospodaření zůstal, stejně jako rok předešlý, v červených číslech. Výsledkem pak je kladný výsledek hospodaření před zdaněním a to ve výši 716 mil. Kč, po odečtení daně z příjmů vykázala ArcelorMittal Ostrava, a. s., výsledek hospodaření za účetní období 626 mil. Kč.

Tedy, vzhledem k závěru, kterého bylo dosaženo analýzou rozvahy společnosti a totiž, že odpisovaný majetek je stárnoucí a faktu, že daňové odpisování je prováděno metodou zrychleného odpisování, je značně ovlivněn základ pro výpočet daně z příjmů. Představme si ale relativně nový výrobní stroj, který byl zařazen do druhé odpisové skupiny, odpisovat se tedy bude 5 let. Byl pořízen v únoru 2010 za 15 mil. Kč a je účetně odpisován rovnoměrně, kdežto daňové odpisy jsou vypočítávány metodou zrychlenou. Pro porovnání pak také ještě metodou rovnoměrnou.

Tab. 4.1 - Účetní odpisy stroje

Rok	Vstupní cena	Oprávky	Odpis	Zůstatková cena
2010	15 000 000 Kč	-	2 750 000 Kč	12 250 000 Kč
2011	15 000 000 Kč	2 750 000 Kč	3 000 000 Kč	9 250 000 Kč
2012	15 000 000 Kč	5 750 000 Kč	3 000 000 Kč	6 250 000 Kč
2013	15 000 000 Kč	8 750 000 Kč	3 000 000 Kč	3 250 000 Kč

Tab. 4.2 - Daňové odpisy stroje - zrychleně

Rok	Vstupní cena	Oprávky	Odpis	Zůstatková cena
2010	15 000 000 Kč	-	3 000 000 Kč	12 000 000 Kč
2011	15 000 000 Kč	3 000 000 Kč	4 800 000 Kč	7 200 000 Kč
2012	15 000 000 Kč	7 800 000 Kč	3 600 000 Kč	3 600 000 Kč
2013	15 000 000 Kč	11 400 000 Kč	2 400 000 Kč	1 200 000 Kč

Lze-li vzít v potaz vliv odpisů pouze tohoto výrobního stroje na výsledek hospodaření a úpravu základu pro výpočet daně z příjmů, je možné si všimnout, jak pouhý účetní odpis dokáže milionovou částkou ovlivnit výsledek hospodaření, v tomto případě směrem dolů. Dané snížení mohlo být samozřejmě ještě vyšší, pokud by byla zvolena zrychlená metoda odpisování či naopak nižší, padla-li by volba na zpomalené odpisování. Zajímavěji však může vyznít porovnání účetních a daňových odpisů v rámci úpravy pro výpočet daně z příjmů, potažmo pak na daňovou povinnost. V letech 2010 až 2012 jsou daňové odpisy vyšší než ty účetní, tedy v rámci odpisování tohoto stroje a jeho vlivu na základ daně lze říci, že dopomáhají k snížení daňové povinnosti, což je samozřejmě jev veskrze žádaný. Markantního rozdílu si lze povšimnout v roce 2011, kdy se základ pro výpočet daně z příjmů upravoval o celý 1,8 mil. Kč a to už je částka opravdu značná a silně ovlivňující výslednou daň. Avšak v roce analyzovaném, tedy 2012, už účetní odpisy převýšily ty daňové, což mělo za následek zvýšení daňového základu.

Tab. 4.3 - Daňové odpisy stroje - rovnoměrně

Rok	Vstupní cena	Oprávky	Odpis	Zůstatková cena
2010	15 000 000 Kč	-	1 650 000 Kč	13 350 000 Kč
2011	15 000 000 Kč	1 650 000 Kč	3 337 500 Kč	10 012 500 Kč
2012	15 000 000 Kč	4 987 500 Kč	3 337 500 Kč	6 675 000 Kč
2013	15 000 000 Kč	8 325 000 Kč	3 337 500 Kč	3 337 500 Kč

Trochu jinak by vyzněla situace, kdyby byla zvolena rovnoměrná metoda výpočtu daňových odpisů. Za předpokladu nezměněné metody výpočtu odpisů účetních by tato změna vyvolala značný rozdíl v prvním roce odpisování. Zde by účetní odpisy jasně převyšovaly ty daňové, a tedy i ovlivnily daňový základ směrem nahoru. V dalších letech už by však bylo vše opačně a daňový základ by se snižoval, avšak ne o tak značnou částku jako v případě odpisů zrychlených.

5. Závěr

Jak bylo zjištěno, základnou pro stanovení výše daného nástroje snížení hodnoty majetku je oceňování. Nejen správnost ocenění majetku při jeho pořízení, ale také k rozvahovému dni. Samotné oceňování, lépe řečeno přeceňování, lze dle mého úsudku také zařadit jako jakýsi nástroj snížení hodnoty majetku, i když se to tak na první pohled nemusí jevit. Avšak jak bylo poukázáno, nástroje s největším významem a vlivem na finanční výkaznictví jsou dva a to odpisy a opravné položky.

Právě odpisům a opravným položkám byla věnována převážná část této práce. A to nejen definicím či odborným názorům, ale také účtování, právní úpravě či jejich závislosti na inventarizaci. Ať už tedy snižování hodnoty dočasné nebo trvalé, oba tyto způsoby mají dopad na finanční výkaznictví, jak bylo ostatně názorně ukázáno na rozvaze a výsledovce ArcelorMittal Ostrava, a. s. V rozvaze jsou nástroje snížení hodnoty majetku uváděny jako korekce brutto hodnoty daného majetku. Snižují tedy zásadním způsobem hodnotu aktiv a je díky nim možno zrealizovat majetkový stav dané společnosti. Jak bylo poukázáno, také na výsledovce jsou těmito nástroji zanechávány velké stopy. Jejich účelem je nejen snižovat hodnotu majetku, ale také dílčí, potažmo celkový výsledek hospodaření. Opravné položky k pohledávkám a rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy jsou důležité hodnoty ještě z jednoho pohledu. Je možno jimi ovlivnit daňovou povinnost a to skrz úpravu daňového základu.

Jak je jasné z předchozích kapitol, účetními nástroji jako jsou odpisy či opravné položky je tvořena jedna důležitá skupina nástrojů, bez které by účetní jednotka společnosti nebyla schopna věrně a poctivě zachytit skutečný majetkový stav a to by mohlo vést k nedodržování účetních zásad, v některých případech dokonce ke zkreslení výsledku hospodaření či daňové povinnosti. Význam nástrojů snížení hodnoty majetku směrem k jeho zrealizování a dodržování principu opatrnosti je tedy obrovský a měl by tedy být vysoko v žebříčku důležitosti pro danou účetní jednotku společnosti.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- [1] AMBROŽ, Jan. *Účetní závěrka od A do Z*. Praha: Vladimír Vyskočil – KORŠACH, 2007. 175 s. ISBN 978-80-86296-15-9.
- [2] FIBÍROVÁ, J., L. ŠOLJAKOVÁ a J. WAGNER. *Manažerské účetnictví – nástroje a metody*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 392 s. ISBN 978-80-7357-712-4.
- [3] HAKALOVÁ, J., M. PALOCHOVÁ, Y. PŠENKOVÁ a H. BARTKOVÁ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. 120 s. ISBN 978-80-248-2905-0.
- [4] RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2013*. 13. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 1112 s. ISBN 978-80-7263-793-5.
- [5] STROUHAL, J. a kol. *Oceňování v účetnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 420 s. ISBN 978-80-7478-366-1.
- [6] SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Inventarizace praktický průvodce*. 6. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 359 s. ISBN 978-80-7263-652-5.
- [7] ŠEBESTÍKOVÁ V., D. BAŘINOVÁ, Š. KRYŠKOVÁ, K. RANDOVÁ, J. KRAJČOVÁ. *Účetnictví podnikatelských subjektů II*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 224 s. ISBN 978-80-248-3141-1.
- [8] VALOUCH, Petr. *Účetní a daňové odpisy 2012*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2012. 144 s. ISBN 978-80-247-4114-7.

Právní předpisy

- [1] Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117 [online].
Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>
- [2] Zákon č. 593 ze dne 20. listopadu 1992, o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 119 [online].
Dostupné z <http://business.center.cz/pravo/zakony/rezervy/>

[3] Zákon č. 593 ze dne 12. prosince 1991, o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107 [online].

Dostupné z <http://business.center.cz/pravo/zakony/ucto/>

Odborné časopisy

[1]BULLA, Miroslav. Účtová třída 1 – Zásoby. *Účetnictví v praxi*. 2007, č. 4. ISSN: 1211-7307.

[2]KRUPNOVÁ, Lenka. Dlouhodobý majetek podle IFRS - praktikum. *Účetnictví v praxi*. 2010, č. 7. ISSN: 1211-7307.

[3]PILAŘOVÁ, Ivana. Opravné položky k různým druhům aktiv jako nástroj dodržení zásady věrného zobrazení. *Účetnictví v praxi*. 2006, č. 10. ISSN: 1211-7307. Dostupné z: www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d198v174-opravne-polozky-k-ruznym-druhum-aktiv-jako-nastroj-k-dodrzeni-zasady/

Internetové zdroje a ostatní

[1]BULLA, Miroslav. ČÚS č. 004 – Rezervy, ČÚS č. 005 – Opravné položky ze dne 1. června 2008. [online]. Dostupné na: www.mzdovapraxe.cz/archiv/dokument/doc-d3732v5067-cus-c-004-rezervy-8226-cus-c-005-opravne-polozky/

[2]DĚRGEL, Martin. Interní účetní směrnice - opravné položky ze dne 1. 12. 2005. [online]. Dostupné na: www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d1831v1850-interni-ucetni-smernice-opravne-polozky/

[3]Internetové stránky Podnikátor. *Krátkodobý finanční majetek* [online]. [cit. 4. 1. 2013]. Dostupné na: www.podnikator.cz/provoz-firmy/ucetnictvi-a-dane/danova-evidence/n:17302

[4]KADLEC, Michal. *Opravné položky k pohledávkám ze dne 23. září 2013*. [online]. Dostupné na: www.portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/opravne-polozky-k-pohledavkam/

[5]ŠEBESTÍKOVÁ, Viola. *Opravné položky k majetku ze dne 21. září 2009*. [online]. Dostupné na: www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d6914v9679-opravne-polozky-k-majetku/

- [6]ZRALÝ, Zdeněk. *Infoservis: Opravné položky k pohledávkám snižující základ daně z příjmu ze dne 15. října 2012*. [online]. Dostupné na: www.money.cz/ucetni-a-danovy-servis/infoservis-opravne-polozky-k-pohledavkam-snizujici-zaklad-dane-z-prijmu/
- [7]ARCELORMITTAL, Ostrava, a. s. *Konsolidovaná výroční zpráva za rok 2012* [online]. Dostupné z: ostrava.arcelormittal.com/pdf/KonsolidovanaVyrocnizpravaZaRok2012.pdf

Seznam tabulek

[1]Tab. 3.1 - Odpisové skupiny dle ZDP § 30	34
[2]Tab. 3.2 - Roční odpisové sazby dle ZDP § 31/1/a	34
[3]Tab. 3.3 - Koefficienty dle ZDP § 32/1	35
[4]Tab. 4.1 - Účetní odpisy stroje.....	39
[5]Tab. 4.2 - Daňové odpisy stroje - zrychleně.....	39
[6]Tab. 4.3 - Daňové odpisy stroje - rovnoměrně	40

Seznam obrázků

[1]Obr. 1.1 - Dělení majetku podle druhů	6
--	---

Seznam zkratk

[1]a. s. - akciová společnost	
[2]cit. - citace	
[3]č. - číslo	
[4]ČÚL - Česká účetní legislativa	
[5]ČÚS - České účetní standardy	
[6]IAS - Mezinárodní účetní standardy	
[7]IFRS - Mezinárodní standardy účetního výkaznictví	
[8]kol. - kolektiv	
[9]MD - MáDáti	
[10]mil. - milión	
[11]mld. - miliarda	
[12]Obr. - obrázek	
[13]s. - strana	
[14]Sb. - sbírka	
[15]Tab. - tabulka	
[16]ZDP - zákon o daních z příjmů	

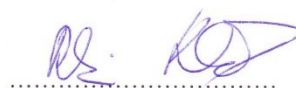

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že:

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. - autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla dle školního a § 60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečné, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu užití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 5. května 2014

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

[1] Příloha č. 1 - ArcelorMittal Ostrava, a. s. - Rozvaha 2012

[2] Příloha č. 2 - ArcelorMittal Ostrava, a. s. - Výsledovka 2012